

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **P. Ž.**, bývajúceho vo V., proti žalovanému **Mgr. P. G.**, bývajúcemu v T., **o určenie neplatnosti právneho úkonu**, vedenej na Okresnom súde v Banskej Bystrici pod sp.zn. 12 C 128/2006, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Okresného súdu v Banskej Bystrici z 10. novembra 2006, č.k. 12 C 128/2006 - 49, v časti výroku o trovách konania a rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 3. apríla 2007 sp.zn. 14 Co 33/2007, v časti, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa o náhrade trov konania a výroku o náhrade trov odvolacieho konania, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 3. apríla 2007 sp.zn. 14 Co 33/2007 v časti výroku, ktorým potvrdil výrok rozsudku prvostupňového súdu o trovách konania a vo výroku o trovách odvolacieho konania ako aj rozsudok Okresného súdu v Banskej Bystrici z 10. novembra 2006 č.k. 12 C 128/2006 – 49, v časti výroku o náhrade trov konania **z r u š u j e** a vec v rozsahu zrušenia vracia Okresnému súde v Banskej Bystrici na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd v Banskej Bystrici rozsudkom z 10. novembra 2006 č.k. 12 C 128/2006 - 49 určil, že dohoda o výške úrokov z omeškania, uvedená v notárskej zápisnici N., N. N. zo dňa 9. mája 2006, napísaná na Notárskom úrade JUDr. D. V. so sídlom v B., je neplatná. Žalovaného zaviazal zaplatiť žalobcovi trovy konania v sume 35 935 Sk na účet jeho právneho zástupcu JUDr. M. P. do 15 dní od právoplatnosti rozsudku. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil ustanovením § 142 ods. 1 O.s.p. s poukazom na úspech žalobcu v konaní.

Na odvolanie žalovaného Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom z 3. apríla 2007 sp.zn. 14 Co 33/2007, rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Žalovaného zaviazal zaplatiť žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania 15 469 Sk na účet jeho právneho zástupcu JUDr. M. P., advokáta v B.. Mal za to, že súd prvého stupňa rozhodol vecne správne, a postup súdu prvého stupňa pri výpočte náhrady trov prvostupňového konania považoval za správny, lebo predmet konania bol oceniteľný a dala sa presne určiť výška úroku z omeškania, ktorého sa neplatnosť právneho úkonu dotýkala. O trovách odvolacieho konania rozhodol vzhľadom na úspech žalobcu v odvolacom konaní podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti rozsudku prvostupňového súdu do výroku o náhrade trov konania a rozsudku odvolacieho súdu, ktorým potvrdil výrok o náhrade trov prvostupňového konania a výroku o náhrade trov odvolacieho konania, na základe podnetu žalovaného, podal mimoriadne dovolanie generálny prokurátor Slovenskej republiky. Navrhol rozsudky v napadnutej časti zrušiť a vec vrátiť Okresnému súdu v Banskej Bystrici na ďalšie konanie z dôvodu jej nesprávneho právneho posúdenia (§ 243f ods. 1, písm. c/ O.s.p.). Mal za to, že sú splnené podmienky na podanie mimoriadneho dovolania podľa § 243e ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p., nakoľko rozhodnutiami konajúcich súdov bol porušený zákon, pričom ochranu práv a právom chránených záujmov účastníka konania nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami.

Uviedol, že okresný súd ako aj krajský súd správne posúdili, že predmet konania nemožno oceniť peniazmi, preto aj súdny poplatok z návrhu na začatie konania ako aj súdny poplatok, ktorý zaplatil žalovaný za podané odvolanie bol určený v sume 3 000 Sk. Pri rozhodovaní o náhrade trov prvostupňového i odvolacieho konania však okresný i krajský súd postupovali tak, akoby bol predmet konania oceniteľný peniazmi a zaviazali žalovaného k náhrade trov v sumách ako je uvedené vo výrokoch ich rozhodnutí. Predmetom súdneho konania neboli úroky z omeškania, ale posúdenie platnosti či neplatnosti právneho úkonu, t.j. predmet konania nebol peniazmi oceniteľný – ani v čase začatia poskytovania právnej služby advokátom žalobcovi, ani pri začatí súdneho konania a rovnako tak ani v čase jeho právoplatného skončenia. Žalobný petit tak ako bol vymedzený v žalobe nebol v priebehu súdneho konania menený. Právny zástupca žalobcu však pri vyčíslení nároku na náhradu trov prvostupňového aj odvolacieho konania postupoval podľa § 10 ods. 1, 2 vyhl.č. 655/2004 Z.z. a obidva súdy takýto spôsob výpočtu trov konania pri svojom rozhodovaní akceptovali. Právny zástupca žalobcu predmet konania „oceniť“ na sumu 184 800 Sk tak, že podľa

absolútne neplatnej dohody o úroku z omeškania vypočítal výšku tohto neexistujúceho úroku k 13. júlu 2006. Nebolo zistiteľné na základe čoho dospel práve k tomuto dátumu, pričom vo vyjadrení k odvolaniu uviedol, že ide o obdobie od začiatku omeškania žalobcu, t.j. od 13. mája 2006 do vydania prvostupňového rozhodnutia (rozsudok okresného súdu však nie je z 13. júla 2006, ale z 10. novembra 2006). Takéto zmätočné „ocenenie“ predmetu konania, vykonštruované len za účelom domáhania sa náhrady trov konania v neprislúchajúcej výške, nemá podľa mimoriadneho dovolateľa oporu v platnej právnej úprave, ani v princípoch logického myslenia. Vzhľadom k tomu považoval za bezpredmetné zaoberať sa ešte aj ich chybným matematickým výpočtom. Poukázal na to, že právne predpisy a úprava v nich môžu vzájomne súvisieť, resp. nadväzovať na seba, aj keď táto ich súvislosť nie je v nich výslovne uvedená. O takýto prípad vzájomnej súvislosti ide práve u položky 1 písm. b/ Sadzobníka súdnych poplatkov a §-u 11 ods. 1 vyhl.č. 655/2004 Z.z. – ak predmet konania nie je oceníteľný peniazmi pre potreby určenia súdneho poplatku, potom logicky nie je možné pri vyčísl'ovaní trov právneho zastúpenia postupovať podľa § 10 ods. 1, 2 vyhl. č. 655/2004 Z.z., ale jedine podľa § 11 ods. 1 tejto vyhlášky. Rozhodnutie okresného i krajského súdu o trovách konania teda spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci, pretože pri výpočte priznaných trov súdy aplikovali nesprávne ustanovenie § 10 ods. 1, 2 vyhl.č. 655/2004 Z.z. namiesto §-u 11 ods. 1 tejto vyhlášky. Nesprávne právne posúdenie veci okresným i krajským súdom spočíva podľa mimoriadneho dovolateľa tiež v tom, že pri rozhodovaní o trovách konania neaplikovali § 150 O.s.p., ale aplikovali len § 142 ods. 1 O.s.p. Aplikácia § 150 O.s.p. pri rozhodovaní o náhrade trov konania prichádza do úvahy v prípadoch, ak sú naplnené všetky predpoklady na priznanie náhrady trov konania, avšak súd dôjde k záveru, že sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré náhradu trov celkom alebo sčasti neprizná. Výnimočnosť môže spočívať tak v okolnostiach danej veci ako aj v okolnostiach na strane účastníkov konania. Pri posudzovaní okolností hodných osobitného zreteľa treba okrem iného prihliadať tiež na okolnosti, ktoré viedli účastníkov k uplatneniu práva na súde a ich postoj v konaní. Ustanovenie § 150 O.s.p. nie je ustanovením, ktoré by zakladalo jeho voľnú možnosť aplikácie (v zmysle svojvôle), ale súčasne ide o ustanovenie, podľa ktorého je súd povinný (ex offio) skúmať, či v prejednávanej veci neexistujú zvláštne okolnosti hodné osobitného zreteľa, ku ktorým je potrebné pri stanovení povinnosti nahradiť trovy konania výnimočne prihliadnuť. Mimoriadny dovolateľ uviedol, že mu neprináleží posudzovať voľnú úvahu súdu, na základe ktorej dospel k určitému právnomu záveru a rozhodnutiu, okrem prípadu, ak táto voľná úvaha súdu vybočuje z medzí dovolenej voľnej úvahy – t.j. ak ide o svojvoľnú úvahu súdu. Bol však názoru, že v predmetnej veci ide práve o prípad svojvoľnej

úvahy súdov oboch stupňov, ktorá sa prejavila v mechanickej aplikácii § 142 ods. 1 O.s.p., pretože okolnosti hodné osobitného zreteľa, opodstatňujúce aplikáciu § 150 O.s.p., sú v danej veci podľa jeho názoru neprehliadnuteľné. Z obsahu súdneho spisu jednoznačne vyplýva, že práve porušenie povinnosti žalobcom (ako dlžníkom) zapríčinilo vznik súdneho sporu medzi ním a žalovaným. Pokiaľ by žalobca riadne a včas splnil svoju povinnosť splatiť dlh žalovanému, nikdy by nedošlo k spísaniu notárskej zápisnice. Pri podpisovaní notárskej zápisnice si obaja nevšimli, resp. neuvedomili, že ich vôľa dohodnúť sa na zákonnom úroku z omeškania sa nezhodovala s písomným prejavom tejto vôle a obaja boli v presvedčení, že si dohodli zákonný úrok z omeškania. Pokiaľ by žalobca zaplatil dlh v lehote, na ktorú sa zaviazal v notárskej zápisnici – čo však neurobil a pred žalovaným sa zatajoval, nebol by žalovaný nútený domáhať sa vrátenia dlhu v exekučnom konaní a ani jeden z nich by nikdy nezistil, že neuzatvorili takú dohodu o úroku z omeškania, akú uzatvorit' mienili, ale dohodu absolútne neplatnú. Žalobca sa teda jedine svojím zavinením ocitol až v takej situácii, kedy sa už musel brániť a rozhodnutiami súdov mu bola poskytnutá spravodlivá ochrana určením neplatnosti dohody o úroku z omeškania. Žalovaný (ako oprávnený) podaním zo 6. septembra 2006 čiastočne vzal späť svoj návrh na vykonanie exekúcie, aby ochránil žalobcu (ako povinného) pred exekučným vymáhaním úroku z omeškania v nezákonnej výške. Tieto okolnosti prípadu boli dôvodmi hodnými osobitného zreteľa, opodstatňujúcimi aplikáciu § 150 O.s.p. Preto uloženie povinnosti žalovanému zaplatiť žalobcovi trovy konania v akejkoľvek výške (nie to ešte vo výške, ktorá prevyšuje výšku poskytnutej – až pod tlakom exekúcie splatenej pôžičky) je fakticky sankcionovaním žalovaného (ako veriteľa) za to, že žalobca (ako dlžník) mu riadne a včas dlh nesplatil. Záverom podporne mimoriadny dovolateľ poukázal na § 3 Občianskeho zákonníka, nakoľko konanie proti dobrým mravom nemôže byť na prospech toho, kto sa takéhoto konania dopustil.

Žalobca vo vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu generálneho prokurátora Slovenskej republiky ho žiadal ako nedôvodné zamietnuť, keď mal za to, že rozhodnutie oboch súdov pri určení náhrady trov konania bolo v súlade s platnými právnymi normami.

Žalovaný sa stotožnil s obsahom mimoriadneho dovolania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.) po zistení, že tento opravný prostriedok podal včas generálny prokurátor Slovenskej republiky (§ 243g O.s.p.) na základe podnetu žalovaného (§ 243e ods. 1 a 2

O.s.p.) bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal rozhodnutia oboch súdov v napadnutej časti a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je dôvodné.

V zmysle § 243f ods. 1 O.s.p. môže byť mimoriadne dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom mimoriadneho dovolania, ale i v mimoriadnom dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatorne (§ 243i ods. 2 v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Tieto vady konania neboli mimoriadnym dovolateľom namietané a ich existenciu nezistil ani dovolací súd.

Mimoriadne dovolanie ako dovolací dôvod uvádza, že rozhodnutie okresného súdu ako aj krajského súdu o náhrade trov konania spočíva na nesprávnom právnom posúdení (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.). V mimoriadnom dovolaní vytýka generálny prokurátor nesprávnu aplikáciu ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti SR č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v súvislosti s rozhodnutím o trovách konania, ktoré priznal súd prvého stupňa v konaní úspešnému žalobcovi, ktorý výrok rozsudku potvrdil i odvolací súd a sám nesprávne rozhodol o náhrade trov odvolacieho konania.

Podľa § 142 ods. 1 O.s.p. účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal.

Podľa § 151 ods. 3 O.s.p. trovy konania určí súd podľa sadzobníkov a podľa zásad platných pre náhradu mzdy a hotových výdavkov. Určiť výšku trov môže i predseda senátu až v písomnom vyhotovení rozsudku.

Sadzobníkom v zmysle hore uvedeného, pre účely určenia odmeny za právne služby, v prípade, ak bol účastník zastúpený advokátom je v danom prípade vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov

za poskytovanie právnych služieb (ďalej len vyhláška), v znení platnom v čase rozhodovania súdu prvého stupňa.

V zmysle § 9 ods. 1 hore uvedenej vyhlášky, základná sadzba tarifnej odmeny sa stanoví podľa tarifnej hodnoty veci alebo druhu veci alebo práva a podľa úkonov právnej služby, ktoré advokát vo veci vykonal, ak táto vyhláška neustanovuje inak.

V zmysle § 11 ods. 1 vyhlášky, základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna trinástina výpočtového základu, ak nie je možné hodnotu veci alebo práva vyjadriť v peniazoch alebo ak ju možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami.

V každom konkrétnom prípade je potrebné skúmať, či možno predmet právneho úkonu oceniť a v súvislosti s tým určiť i výšku náhrady trov konania.

V preskúmvanej veci je zrejmé, že predmetom konania bolo určenie neplatnosti právneho úkonu – dohody o úrokoch z omeškania. Treba súhlasiť s tvrdením generálneho prokurátora, že súd pri rozhodovaní o trovách právneho zastúpenia mal vychádzať z § 11 ods. 1 vyhlášky, keďže v danej veci išlo o predmet konania, ktorý nie je oceníteľný v peniazoch. Z toho vyplýva, že rozhodnutie okresného súdu, vo výroku o náhrade trov konania, spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Takisto rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým výrok o náhrade trov konania na súde prvého stupňa potvrdil a priznal trovy odvolacieho konania žalobcovi, vychádzajúc z tohto nesprávneho právneho posúdenia, nemôže byť správne. Nad rámec dôvodov mimoriadneho dovolania, Najvyšší súd Slovenskej republiky uvádza, že i absentovalo odôvodnenie tohto zjavne nesprávneho právneho záveru oboch súdov. Generálny prokurátor Slovenskej republiky preto dôvodne podal mimoriadne dovolanie podľa § 243e O.s.p. v spojení s § 243f ods. 1 písm. c/, keďže to vyžadovala ochrana práv a zákonnom chránených záujmov účastníka konania a túto ochranu nebolo možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami.

Pokiaľ mimoriadny dovolateľ namieta ďalej, že oba súdy mali pri rozhodnutí o trovách konania aplikovať § 150 O.s.p., dovolací súd uvádza, že treba súhlasiť s tou časťou jeho názoru, že generálnemu prokurátorovi neprináleží posudzovať voľnú úvahu súdu, na základe ktorej dospel k určitému právnomu záveru a rozhodnutiu. V tomto smere ustanovenie § 150 O.s.p. ponecháva (ako výnimku zo zásady úspešnosti účastníka

pri rozhodovaní o náhrade trov konania) súdu možnosť svojou úvahou pri výnimočných prípadoch nepriznať v konaní úspešnému účastníkovi náhradu trov konania. Výnimočnosť môže spočívať v okolnostiach danej veci ako aj v okolnostiach na strane účastníka. Dovolací súd sa nestotožňuje s názorom mimoriadneho dovolateľa, že v danej veci vzhľadom na predmet konania i správanie sa účastníkov konania, ide o takú svojvoľnú úvahu súdu, ktorá by mu priznávala oprávnenie napadnúť právny záver nižších súdov v posúdení aplikácie § 142 ods. 1 O.s.p. na rozhodnutie o náhrade trov konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky vzhľadom na hore uvedené, rozhodnutie okresného súdu v časti výroku o trovách konania a rozhodnutie krajského súdu v časti, ktorou potvrdil výrok rozsudku prvostupňového súdu o náhrade trov konania a trovách odvolacieho konania v zmysle § 243b ods. 2 O.s.p. a § 243b ods. 3 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p. zrušil a vec v rozsahu zrušenia mu vrátil na ďalšie konanie s tým, že právny názor vyslovený v tomto rozhodnutí je preň záväzný.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného ako i dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave dňa 13. augusta 2009

JUDr. Ladislav Górasz, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Nina Dúbravčíková